

Tysfjord sommeren 2010

Av Lars O. Kvamsdal. Foto: Thor Sørлие

Allerede i begynnelsen av november 2009 hadde Tomas Husdal planene klare for dugnad eller "workshop" i Hundholmenforekomsten utenfor Kjøpsvik i Tysfjord kommune, Nordland. Begivenheten skulle finne sted helgen 25. til 27. juni 2010, på den aller lyseste årstiden der nord for polarsirkelen.

Et utvalg amatører og profesjonelle fikk en mail fra Tomas med invitasjon. Mailen startet med ordene: "Hei, har du lyst til å bli bedre kjent med mineralene i Hundholmen?"

Dette var fristende og spennende. Noen av oss hadde besøkt lokaliteten tidligere, men når man får tilbud om å bli guidet av en spesialist på forekomsten, var det lett å takke ja til denne invitasjonen.

Tomas har jobbet med lokalitetene i Tysfjordområdet i en årrekke. Dette har resultert i flere artikler og foredrag (Husdal 2008). For de av leserne som ikke kjenner Hundholmenlokaliteten, så dreier det seg om en granittpegmatitt særlig rik på yttriumrike mineraler. Mange av mineralene finnes i eller i nærheten av den såkalte "yttrofluoritten" som er en yttriumrik

fluoritt. I senere tid er forekomsten mest kjent for å være typelokaliteten til hundholmenitt-(Y) (Raade et al. 2007).

De fleste av deltakerne kom fra Sør-Norge, mange med fly til Bodø eller Evenes, og derfra med leiebil til Kjøpsvik. I Kjøpsvik tok de fleste inn på Stetind Hotell, men noen fristet skjebnen på Rogers Kro, antakelig Kjøpsviks mest heftige utested.

Det er en kjøretur på bare ca. 10 minutter fra Kjøpsvik til Hundholmen. Om ettermiddagen 25. juni møttes alle deltakerne på lokaliteten. Steinbruddet og tippaugene ligger i fjæra, og ved flo sjø ligger store deler av tippaugene under vann. Selve steinbruddet er i dag fylt med vann og brukes som småbåthavn. Mye av materialet på tippaugene er bevokst med tang, og det er ikke uvanlig at det dukker opp krabber når man vender på steinene.

De av dere som har vært i Nord-Norge, vet at været kan være ustabil. Dette hadde Tomas tatt konsekvensen av og fått låne båteierforeningens hus som ligger midt i lokaliteten. Her hadde han også rigget til en del mikroskoper som vi kunne benytte. Men de fleste av oss var nok mest

Vakkert utsyn fra Hundholmen.

Tippaugen på Hundholmen.

Stetind i gråvær.

Stetind-forekomsten.

interessert i å lete. Og det varte ikke lenge før det dukket opp hundholmenitt-(Y), allanitt-(Y), fluorthalénitt-(Y), fergusonitt, uraninitt og boltwooditt. Dagen etter møttes vi igjen på Hundholmen. Vi lette mens tidevannet steg. Var du for ivrig, var det lett å glemme hvor du hadde satt fra deg sekken, og da kunne du få deg en overraskelse.

Mens vannet var på det høyeste, foreslo Tomas at vi kunne besøke Stetindforekomsten, denne unike forekomsten som har gitt oss mineraler som törnebohmitt-(Ce), vyuntspakhkitt-(Y), yttriumlitt-(Y) og ikke minst det nye mineralet stetinditt (Schlüter et al. 2009). Også dette er en granittpegmatitt med yttrofluorittlinser, og det var spesielt ett sted i bruddet hvor denne rike paragenesen fantes. Tomas viste oss dette stedet og fortalte lokalitetens historie. Det ble lett både i bruddet og på tippen. Det ble neppe funnet noe stetinditt, men hundholmenitt-(Y) ble funnet her

også. Så bar det tilbake til Hundholmen. Nå hadde vannet trukket seg tilbake og alt det spennende materialet var igjen tilgjengelig. Etter hvert ble vi også klar over hvorfor Tomas var så ivrig på at vi skulle bruke mikroskopene. Flere av oss var på jakt etter det sjeldne mineralet adamsitt-(Y). Dette er et natriumholdig mineral og man antar at natriumet stammer fra havvann som har trengt inn i yttrofluoritten. Det måtte ganske store aggregater til før vi fikk øye på mineralet, men etter hvert som vi skjønte hvilken matriks vi skulle lete i, og hvor smått og usynlig mineralet kunne opptre i første omgang, dukket det opp ganske mye materiale.

Det var ikke bare adamsitt-(Y) som dannet små krystaller og var vanskelig å få øye på. Sammen med fluorthalénitt-(Y) forekommer det mengder av små, vakre, klare og skarpkantede krystaller med xenotim-(Y). Dette er nydelig mikromateriale. Og når vi finner store

krystaller av fluorthalénitt-(Y) med vifter av adamsitt-(Y) på krystallflatene, da har man det godt som mineralsamler. Det ble mange hyggelige kvelder ved mikroskopet vinteren 2010–2011.

At det kom så mange personer for å lete etter mineraler på Hundholmen, var en så stor begivenhet at lokalpressen var tilkalt for å lage en reportasje. I tillegg til et vakkert gruppebilde, var det dybdeintervju med Astrid Haugen (eneste dame i gjengen) og undertegnede. Den fyldige artikkelen stod

på trykk i Lokalavisa Nord-Salten 26. juli 2010. <http://www.nord-salten.no/nyheter/diverse/mineralsamlertreff>. Hundholmen og Stetind er interessante lokaliteter med en spennende og unik mineralogi. Det vil ikke overraske noen om det skulle dukke opp flere mineraler her som enten er nye for Norge eller som kanskje til og med er nye for verden.

Vi takker Tomas for en fantastisk helg og for at han så sjenerøst deler sin kunnskap med alle oss andre.

Mineralsamlergjengen samlet på fyllingen i Hundholmen. Den lokale eksperten Tomas Husdal nr. seks fra venstre. På overflaten av fyllinga er nok det meste av interessante mineraler fjernet, men hvis en graver seg et stykke ned, er det mye spennende å finne.

Tekst og bilde over og på neste side er av Ingar N. Skogvold i Lokalavisa Nordsalten. På bilder over ser du fra venstre Knut Edvard Larsen, Harald Foldvik, Thor Sørli, Peter Andresen, Sigurd Stordal, Thomas Husdal, Lars O. Kvamsdal, Astrid Haugen, Alf Olav Larsen, Knut Eldjarn, Torfinn Kjærnet og Stein Rørvik.

Astrid Haugen og Lars Olav Kvamsdal ved mikroskopene inne på huset til Hundholmen båtforening. Her gikk det med mye tid for å bestemme funnene.

Litteratur

Husdal, T. (2008): The minerals of the pegmatites within the Tysfjord granite, northern Norway. *Bergverksmuseets skrifter* nr. 38, s. 5-28.

Raade, G., Johnsen, O., Reamer, M., Petersen, O.V. (2007): Hundholmenite-(Y) from Norway – a new mineral species in the vicanite group: descriptive data and crystal structure. *Mineralogical Magazine*, 71, 179-192.

Schlüter, J., Malcherek, T., Husdal, T.A. (2009): The new mineral stetindite $CeSiO_4$, a cerium end-member of the zircon group. *N. Jb. Miner. Abh.* 186/2, 195-200.

FOSSHEIM STEINSENTER

2686 LOM

MUSEUM med mineral frå over 600 norske forekomster.

BUTIKK med landets største utval i mineral og råstein, healingstein og smykker med og av stein. Vi sender også.

TIDSAKSEN ei vandring i tid.

I høgsesongen ope kvar dag 10-19 (17)
Telefon 61 21 14 60

www.FossheimSteinsenter.no
e-post fossst@online.no

Salgsutstilling og stort utvalg i norske og utenlandske mineraler.

Smykkestein, smykker og gaveartikler.

Åpent hver dag i sesongen og ellers etter avtale. Ta gjerne kontakt med oss på telefon. Vi sender din bestilling.

20% rabatt til alle med NAGS-kort.

www.beryllen.no
omesar@online.no

*Beryllen mineralsenter, Kile, 4720 Hægeland.
Telefon: 38 15 48 85. Mobil: 99 24 51 00*